

MYNÄMÄEN KUNNAN ESIOPETUS- SUUNNITELMA

*Kun kasvaa ihmiseksi,
täytyy kokeilla,
onko peltisiivet kalalokeilla,
ja minkälaisin siivin lentää
valtameren suola,
ja onko muovivaahtoa sen
hurjan härän kuola.*

*Täytyy koetella, koskea
ja katsella ja haistella.
Täytyy multaan painaa poskea
ja vettä maistella.
Silloin tietää millaisessa
maailmassa täytyy asua.*

*Mutta kaikkea ei ehdi nähdä,
paljon ohi vilahtaa
ja joka hetki syntyy jotain,
joka muuttaa maailmaa.*

Ilpo Tiihonen

Sisältö

Johdanto	5
1 Esiopetuksen toiminta-ajatus ja arvot	6
2 Yleiset kasvatuksen ja oppimisen tavoitteet.....	6
3 Esiopetuksen toteuttaminen.....	7
3.1 Oppimisympäristö.....	7
3.2 Oppimiskäsitys	8
4 Esiopetuksen painotusalueet Mynämäellä.....	8
4.1 Leikki	8
4.2 Liikunta.....	9
4.3 Luonto ja ympäristö	9
5 Esiopetuksen keskeiset tavoitteet ja sisältöalueet	10
5.1 Kieli- ja vuorovaikutus.....	10
5.2 Matematiikka	11
5.3 Etiikka ja katsomus.....	13
5.4 Ympäristö- ja luonnontieto.....	14
5.5 Terveys.....	15
5.6 Fyysinen ja motorinen kehitys.....	15
5.7 Taide ja kulttuuri.....	16
5.7.1 Kuvaamataito ja muut käden työt.....	17
5.7.2 Musiikki	17
5.7.3 Draama	17
6 Kasvun ja oppimisen tuki	19
.....	
6.1 Yleinen tuki.....	20
6.1.2 Esiopetuksen oppimissuunnitelma.....	21
6.2 Tehostettu tuki.....	23
6.3 Erityinen tuki.....	25
6.3.1 Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS).....	26
7 Kasvun ja oppimisen tukimuodot esiopetuksessa.....	27
7.1 Tulkitsemis- ja avustajapalveluiden järjestäminen.....	27

7.2.Esiopetuksen oppilashuolto ja turvallisuuden edistäminen.....	27
7.2.1 Oppilashuolto.....	27
7.2.2 Turvallisuuden edistäminen.....	28
8 Eri kieli- ja kulttuuritaustaiset lapset esiopetuksessa.....	29
9 Yhteistyö.....	30
9.1 Kasvatuskumppanuus.....	30
9.2 Yhteistyö varhaiskasvatuksen ja eri esiopetusyksiköiden kanssa.....	30
9.3 Yhteistyö koulun kanssa.....	31
9.4 Yhteistyö muiden tahojen kanssa.....	31
10 Arviointi.....	32

Johdanto

Opetushallitus on vahvistanut esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2010 noudatettaviksi 1.8.2010 lukien toistaiseksi. Mynämäen kunnan esiopetussuunnitelma on päivitetty ja muutettu opetushallituksen laatimien ohjeiden mukaisesti. Tässä opetussuunnitelmassa täsmennetään ja täydennetään Mynämäen kunnan esiopetussuunnitelman tavoitteet, keskeiset sisällöt ja arvot, jotka ovat osa Mynämäen varhaiskasvatussuunnitelmaa.

Opetussuunnitelma on normi. Sitä tarkistetaan ja ajanmukaistetaan tarpeen mukaan. Mynämäen kunnassa esiopetus on kasvatusta ja sivistyslautakunnan alaista toimintaa. Esiopetuksen suunnittelusta, toteutuksesta ja arvioinnista vastaavat lastentarhanopettajat. Lastentarhanopettajat työskentelevät yhdessä muun kasvatushenkilöstön kanssa.

Esiopetustyöryhmä nimettiin helmikuussa 2011. Työryhmään kuuluivat lastentarhanopettajat Nina Alava, Katja Heinonen, Marika Honkala, Minna Iltanen, Ulla Luolila ja Merja Peltola, erityislastentarhanopettaja Kirsti Vuorela-Sillanpää ja päivähoidon johtaja Erja Santanen. Työryhmään on osallistunut myös luokanopettajia ja erityisopettajia. Esiopetussuunnitelmatyöryhmä on tehnyt yhteistyötä perusopetuksen opetussuunnitelmatyöryhmän kanssa.

Esiopetussuunnitelma otetaan käyttöön 1.8.2011.

1. ESIOPETUKSEN TOIMINTA-AJATUS JA ARVOT

Mynämäen kunta järjestää lapsen yksilöllisistä kehitys- ja oppimistarpeista sekä yhteiskunnan tarpeista lähtevää monipuolista ja laadukasta esiopetusta.

Esiopetuksen lähtökohtana on lapsilähtöinen toimintatapa, joka perustuu lapsen haluun ja kykyyn oppia. Se huomioi lapsen omat toiveet ja kokemukset sekä yksilöllisen kehitystason.

Perusopetuslain mukainen esiopetus on kaikille 6-vuotiaille tarkoitettua maksutonta toimintaa. Esiopetuksen tavoitteena on vahvistaa lapsen oppimisedellytyksiä, itsetunnon kehittymistä ja tukea sosiaalisia taitoja. Esiopetuksessa lapselle pyritään antamaan tasavertaiset mahdollisuudet oppimiseen ja koulun aloittamiseen.

Hyvän esiopetuksen perustana ja tavoitteiden toteutumisen edellytyksenä on lapsen ja aikuisen välisen vuorovaikutuksen luonne. Se on lämmintä, turvallista, avointa, lasta kunnioittavaa ja kannustavaa.

Esiopetushenkilöstön hyvä yhteistyö ja tavoitteisiin sitoutuminen luo pohjan lapsen kehitykselle ja elinikäiselle oppimiselle.

Mitä lapsi kuulee – sen hän unohtaa.

Mitä lapsi näkee – sen hän muistaa.

Mitä lapsi kokee – sen hän osaa.

2. YLEISET KASVATUKSEN JA OPPIMISEN TAVOITTEET

Esiopetuksen tavoitteena on itsetunnon ja minäkuvan myönteinen vahvistaminen. Aktiivinen oppiminen tapahtuu lapsen omien kokemusten ja elämysten kautta, leikin kautta oppiminen on keskeistä.

Lapsen oppimaan oppimisen taidot kehittyvät ja hän on tietoinen oppimisestaan.

Lapsi saa harjoitella sosiaalisia taitojaan turvallisessa, kiireettömässä ilmapiirissä aikuisen antaman tuen, ohjauksen ja mallien avulla.

Lapsi säilyttää oppimisen ilon, innostuksen ja luovuuden oppia uusia asioita.

Lapsi harjoittelee yleisiä eettisiä elämäntaitoja, hän sietää pettymyksiä ja osaa käsitellä erilaisia tunteita.

*Souda pitkin maailmaa
ja lennä pitkin maailmaa.
Kuule jäiden narinaa
ja syvän tuulen tarinaa
ja kasva kokeneeksi !*

Ilpo Tiihonen

3. ESIOPETUKSEN PEDAGOGINEN TOTEUTTAMINEN

3.1. Oppimisympäristö

Oppimisympäristöön kuuluvat sosiaalinen ja fyysinen ympäristö. Hyvä oppimisympäristö tarjoaa mahdollisuuksia leikkiin, monipuoliseen toimintaan, erilaisiin oppimistehtäviin ja rauhaan.

Oppimisympäristössä on keskeistä henkilöstön ja lapsen välinen keskinäinen vuorovaikutus.

Turvallinen oppimisympäristö tukee monipuolisesti lapsen kasvua ja oppimista, siinä on iloinen, avoin, turvallinen, erilaisuutta hyväksyvä, rohkaiseva ja lasta kannustava ilmapiiri.

*Kohtaa lapsi aidosti, ota syliin !
Anna lapselle aikaa, anna asioille aikaa.*

Tarkoitus on, että lapsi itse tutkien ja kokeillen löytää uusia toimintatapoja ja ongelmaratkaisumalleja opittavaan asiaan. Kasvattajan tulee neuvoa, opastaa ja käyttää hyväksi lasten kysymyksiä ja pohdiskeluja.

Oppimisympäristön tulee tarjota riittävät tilat, välineet, tarvikkeet ja resurssit esiopetuksen kasvatus- ja oppimistavoitteiden saavuttamiseksi. Hyvä leikkiympäristö on hyvä oppimisympäristö.

Lasten itsenäisyyttä ja omatoimisuutta tukee se, että välineet ja materiaalit ovat lasten saatavilla ja käytettävissä.

Mynämäessä esiopetusyksiköt sijaitsevat Karjalan, Koulutien, Pyhän ja Vaahteramäen päiväkodeissa sekä Tarvaisten ja Tavastilan koulun yhteydessä. Esiopetusta järjestetään ryhmissä, joissa on ainoastaan esiopetusikäisiä lapsia ja ryhmissä, joissa on myös 1 – 8-vuotiaita lapsia päivähoitossa. Sijainnista johtuen eri yksiköissä on mahdollisuus laajentaa oppimisympäristöä hyödyntäen paikallisia ominaispiirteitä, mm. luontoa, kirkkoja, museota, kyläyhteisöjä, urheilukeskusta.

3.2. Oppimiskäsitys

Esiopetuksessa lapsi on aktiivinen toimija, joka rakentaa, luo, etsii ja valikoi tietoa omista lähtökohdistaan.

Oppiminen on kokemuksellista ja elämyksiä antavaa, lapsen kiinnostuksesta lähtevää leikkien oppimista. Lapsen oma-aloitteisuutta ja aktiivisuutta tuetaan antamalla lapselle mahdollisuus tutkia ja kokeilla sekä erehtyä ja korjata erehdyksiä. Näin lapsi voi aikuisen ohjauksessa yksin tai toisten kanssa vertaisryhmässä hankkia tietoja, taitoja ja kokemuksia, mitkä auttavat häntä jäsentämään ympäröivää todellisuutta sekä arvioimaan omia käsityksiään.

4. ESIOPETUKSEN PAINOTUSALUEET MYNÄMÄELLÄ

4.1. Leikki

Leikin tulee olla osa lapsen jokapäiväistä elämää. Leikkiminen on lapselle tyypillistä toimintaa, jota ottaa selvää ympäristöstä, ihmisestä, eläimistä, muista elolliseen luontoon ja esine-maailmaan liittyvistä asioista ja niiden välisistä suhteista. Leikkien lapsi ottaa osaa ympäristön tapahtumiin ja tilanteisiin. Esiopetusikäinen lapsi on kiinnostunut peleistä, erilaisista leikkiin ja sääntöihin pohjautuvista tehtävistä sekä luovista toiminnoista. Leikki on lapselle sosiaalista kanssakäymistä toisten lasten kanssa ja aikuisten kanssa. Leikkien lapsi harjoittelee ja kokeilee omia sosiaalisia taitojaan selviytyä erilaisista tilanteista. Leikillä on opetuksellinen ja kasvattava merkitys, sillä toiminta on omaehtoista ja/ tai aikuisen järjestämiä oppimistilanteita. Leikin ohjaaminen vaatii aikuiselta leikin luonteen tuntemista, oman ohjaustoimintansa tiedostamista, hienotunteisuutta sekä lapsen luonnollisen leikin kunnioittamista. Leikille on oltava riittävästi aikaa, tilaa ja välineitä. Aikuisen on myös luotava edellytykset leikille.

4.2. Liikunta

Liikuntaa käytetään monipuolisesti esiopetuksen toteuttamisessa. Liikunta tukee motoristen taitojen lisäksi käsitteiden, muiden taitojen ja valmiuksien omaksumista. Tärkeää on säilyttää liikunnan ilo ja leikinomaisuus. Onnistumisen elämykset liikunnassa luovat pohjan myöhemmälle kuntoilu- ja liikuntaharrastuksille. Huomioidaan myös hyötyliikunnan merkitys jokapäiväisessä elämässä. Uimakoulu kuuluu Mynämäen kunnan esiopetukseen. Esiopetuksessa lapsi saa iloita ja nauttia liikkumisesta.

Jokainen on hyvä jossakin!

4.3. Luonto ja ympäristö

Tavoitteena on, että lapsen maailmankuva jäsentyy ja hän ymmärtää arvostaa luonnonvaraisista sekä rakennettua ympäristöä, luontoa, ihmistä ja niiden välistä riippuvuutta.

Ympäristö tarjoaa aineksia kokea kauneutta, iloa elämyksiä ja hyvää turvallista oloa. Ympäristö tulee tutuksi retkillä ja leikeissä. Tarkastelun kohteena ovat ympäristöön liittyvät asiat, ilmiöt ja tapahtumat. Oppimisen pohjana ovat omat kokemukset, elämykset ja havainnot. Omista havainnoista lapsi etenee johtopäätösten tekoon ja omaksuu peruskäsitteitä. Opettajan ohjauksessa opetellaan taitoja monipuolisen tiedon hankintaan (mm. aistit), tutkimiseen, dokumentointiin, arvioimiseen ja soveltamiseen. Ongelmakeskeiset työtävät kehittävät ajattelua sekä kykyä hankkia ja soveltaa tietoa.

Jotta vastuu luonnosta ja luonnon kunnioittaminen juurtuisivat lapseen jo varhain, lapsen tulee saada omakohtaisia kokemuksia luonnon huomioon ottamisesta ja pystyä konkreettisesti osallistumaan luonnonsuojeluun, esim. ei jätetä roskia luontoon, viedään sanomalehdet keräykseen ym. Kasvattaja on itse esimerkkinä lapselle.

Metsä tarjoaa hyvän oppimisympäristön, jossa lapsi voi oppia ja kokea kaikilla aisteillaan. Hyödynnämme lähimetsää opetuksessamme viikoittain. Panostamme kestävään kehitykseen eri tavoin esim. kierrättämällä.

5. ESIOPETUKSEN KESKEISET TAVOITTEET JA SISÄLTÖALUEET

Esiopetus muodostuu kokonaisuuksista, jotka ovat lapselle merkityksellisiä ja liittyvät hänen elämänpiiriinsä. Eheytyt kokonaisuudet ja oppimisprosessi ovat tärkeämpiä kuin yksittäiset sisällöt. Sisältöaluejako on tarkoitettu ohjaamaan esiopetusyksikön työtä. Kokeusten ja tietojen käsittely vuorovaikutuksessa aikuisten ja lasten kanssa monin eri tavoin on oppimisen keskeisin osa.

Esiopetuksessa eri tiedonalojen sisältöjen avulla lapsi laajentaa maailmankuvaansa ja oppii itsestään oppijana. Lapset osallistuvat mahdollisuuksien mukaan teemakokonaisuuksien suunnitteluun.

5.1. Kieli ja vuorovaikutus

Kieli on perustana kaikelle oppimiselle. Kielellinen tietoisuus kehittyy kieltä havainnoimalla, tutkimalla ja kokeilemalla. Sisältöalueita ovat sadut, lorut, riimit, tavutukset rytmitykset, arvuuttelut sekä sanojen muodon ja merkityksen tarkastelu.

Lapsi harjoittelee kertomaan ja keskustelemaan omista tunteistaan, toiveistaan, mielipiteistään ja ajatuksistaan sekä ilmaisemaan suullisesti havaintojaan ja päätelmiään. Lapsi harjaantuu keskusteluun ja kerrontaan, osallistumaan keskusteluun ja odottamaan vuoroaan. Lasta ohjataan oikeakielisyyteen.

Lapselle luetaan ja kerrotaan satuja, kertomuksia, kertovia tietotekstejä, runoja, loruja, ym. niin, että hän saa tilaisuuden nauttia kuulemastaan. Lapsi eläytyy kuulemaansa, hän saa aineksia ajatteluunsa ja hänen kykynsä ymmärtää omaa ja toisten elämää vahvistuu. Hän alkaa ymmärtää lukemisen merkitystä. Hän kiinnostuu kysymään ja tekemään päätelmiä sekä arvioimaan kuulemaansa.

Esiopetuksessa kukin lapsi voi tarttua kirjoitettuun kieleen omien edellytystensä mukaisesti. Esillä on monipuolisia ja eritasoisia tekstejä, jotka tarjoavat tilaisuuksia lukea yksin, toisten lasten ja aikuisen seurassa. Tässä ympäristössä lapsi huomaamattaan kehittää sanavarastoaan sekä luku- ja kirjoitustaitoaan. Lapsi tutustuu kirjaimiin monin eri tavoin ja harjoittelee suuraakkosten tekemistä. Sanalapuissa ja malliteksteissä käytetään suuraakkosia. Esiopetuksessa tehdään yhteistyötä kirjaston kanssa ja lapset lukevat vanhempiensa kanssa ”Kainaloisen” eli lapselle luetaan valikoima kirjoja kotona ja kun kirjat on luettu, niin kirjastosta saa diplomin ja halutessaan kirjastokortin. Pyrimme antamaan esikoululaisille mahdollisuuden käyttää tietokonetta esim. omien tarinoiden kirjoittamiseen.

Edellytyksenä lapsen kielelliselle kehitykselle on, että hän on kuullut, hän on itse tullut kuulluksi, lapsi on puhunut ja hänelle on puhuttu, hänen kanssaan on keskusteltu, hän on kysellyt ja hänelle on vastattu.

5.2. Matematiikka

Esiopetuksessa luodaan ja vahvistetaan pohjaa matematiikan oppimiselle. Lasta ohjataan kiinnittämään huomiota luonnollisissa arkipäivän tilanteissa ilmeneviin matemaattisiin ilmiöihin. Leikkien, tarinoiden, laulujen, liikunnan, työtehtävien, keskusteluhetkien ja pelien avulla johdattelu sekä havainnollisuus avartavat lapsen käsityksiä matematiikasta. Samalla lapsen ongelmaratkaisutaidot kehittyvät. Lapsen myönteistä suhtautumista matematiikkaan tuetaan – oppimisen ilo säilyy.

Hahmottaminen

- lapsen hahmottamiskyvyn ja symmetriataajun kehittäminen

Luokittelu

- luokitteleminen värin, muodon, koon, käyttötarkoituksen tms. perusteella
- erojen ja yhtäläisyyksien löytäminen tutkittavista asioista ja esineistä

Numeron ja lukumäärän vastaavuus

- lukualue 0 – 12
- lukumäärät, numerot lukujen symboleina
- järjestyssuhteet ja lukujonot

Laskutoimitukset

- matematiikan ja arkielämän liittymisen ymmärtäminen
- yhteen- ja vähennyslaskut pienillä luvuilla, matikkatarinat

Geometria

- perusmuotojen tunnistaminen
- kolmiulotteisuuden hahmottaminen

Avaruudelliset käsitteet

- sijaintia osoittavien käsitteiden ymmärtäminen

Mitat ja mittaaminen

- vertailu ja pituus
- massa, tilavuus ja aika

Raha

- rahojen tunnistaminen
- rahan arvon tutkiminen

Tilastot

- luetteloiden, tilastojen ja niistä laadittujen kuvaajien eli diagrammien tutkiminen

5.3. Etiikka ja katsomus

Eettinen kasvatus sisältyy esiopetuksessa kaikkeen toimintaan ja on koko ryhmälle yhteistä. Se lähtee lapsen itsetunnon kehittymisestä ja laajentuu ryhmän jäsenten välisiin sosiaalisiin taitoihin ja elinympäristöön. Eettinen kasvatus liitetään esiopetuksen eri tilanteisiin ja sitä käsitellään pääasiassa keskustellen tai roolileikkejä käyttäen ja samalla lasten eettinen ajattelu kehittyy.

Eettisen ajattelun kehittymiseksi käsitellään tasa-arvoisuutta ja oikeudenmukaisuutta, erilaisuuden hyväksymistä, rehellisyyttä, riitojen rauhanomaista ratkaisemista sekä oikean ja väärän erottamista. Anteesi pyytäminen, saaminen ja antaminen kuuluvat jokapäiväiseen elämään. Hyviä tapoja, kuten tervehtimistä ja ystävällisyyttä sekä korostetaan päivittäin. Hyvät tavat ovat pohjana sosiaalisten vuorovaikutustaitojen oppimiselle.

Lapsi opettelee vastuullista elämäntapaa suhteessa itseensä, muihin ihmisiin ja ympäristöön. Lapsi suhtautuu empaattisesti muihin ihmisiin ja ottaa huomioon sekä arvostaa omaa ja muiden työtä.

Kulttuurista katsomuskasvatusta opetetaan kaikille yhteisenä. Sen tavoitteena on katsomuksellisen ajattelun kehittyminen. Tähän liittyy lapsen kuulluksi tuleminen katsomuksellisissa elämänskysymyksissä ja mahdollisuus tutustua omaan ja muiden ryhmässä olevien

lasten uskontoihin sekä mahdollisuus oppia tuntemaan ja arvostamaan oman kotiseudun kulttuuri- ja luontoperintöä.

Huoltajan valinnan mukaan Mynämäen kunnassa uskontokasvatuksen vaihtoehtona on muu opetus.

Uskontokasvatuksessa annetaan mahdollisuus kohdata uskuntoon liittyviä asioita. Lapsi voi kokea perusturvallisuutta, hiljentymistä ja hartautta sekä mahdollisuuden elää mukana kirkkovuoden tapahtumissa ja juhlissa. Lapsi pohtii ja keskustelee uskonnollisista kysymyksistä.

Esiopetusvuoden aikana lapsi tutustuu Mynämäen seurakunnan kirkkoihin ja uskontokasvatusta toteutetaan yhdessä Mynämäen seurakunnan kanssa. Pörrö-karhu vieraillee syksyllä ja keväällä lasten luona. Seurakunta järjestää kirkkovuoden aiheisiin liittyviä tapahtumia, esim. joul- ja pääsiäisesitykset, ja toukokuussa lapset siunataan koulutielle.

5.4. Ympäristö- ja luonnontieto

Ympäristö- ja luonnontieto auttaa lasta ymmärtämään ympäristöään. Se tukee ajattelun ja oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä sekä vahvistaa elämyksellistä, kokemuksellista ja emotionaalista suhdetta luontoon ja muuhun ympäristöön.

Lapsi säilyttää luontaisen kiinnostuksensa luontoon ja ympäröivään maailmaan ja samalla lapselle kehittyy vastuu luonnosta ja lähiympäristöstä. Tämä edistää kestävä kehityksen päämäärän saavuttamista. Lapsen luontotietous lisääntyy ja lapsi oppii liikkumaan luonnossa eri vuodenaikoina. Myönteisen ympäristösuhteen kehittymisen yhtenä edellytyksenä on, että lapsi kokee elinympäristönsä myös turvalliseksi ja kiinnostavaksi tutkimus- ja leikkipaikaksi.

Lapsen ympäristöopiskelu tukeutuu ongelmakeskeiseen tutkivaan lähestymistapaan, jossa lähtökohtana ovat ympäristöön liittyvät ilmiöt ja tapahtumat. Vaikka opiskelu tapahtuu sosiaalisessa vuorovaikutuksessa muiden kanssa, tiedonhankinnassa jokainen lapsi on aktiivinen toimija, joka rakentaa omaa ymmärrystään monin erilaisin keinoin. Lasta rohkaistaan

muotoilemaan kysymyksiä ja etsimään niihin selityksiä. Havaintojen avulla, kaikkia aisteja käyttäen, hän saa tietoa ympäröivästä maailmasta, ja siksi häntä myös ohjataan havaintojen teossa erilaisin apukeinoin, kuten mittauksin. Lapsi oppii kuvailemaan, vertailemaan, luokittelemaan ja järjestämään havaintojen ja mittausten avulla saatuja tietoja ja tuloksia sekä esittämään näille toimille perusteluja. Samoin hän oppii niiden pohjalta muodostamaan käsitteitä, tekemään päätelmiä ja löytämään syy-seurausselityksiä. Havaintojen ja tutkimusten tuloksia harjoitellaan merkitsemään muistiin ja esittämään niitä esim. piirtämällä, kertomalla tai näyttelemällä. Kokeellisesti saatuun, kuultuun tai nähtyyn tietoon opetellaan suhtautumaan kriittisesti.

Luonnontieteelliset sisällöt eheytyvät kaikkeen toimintaan. Sisältöalueita ovat esiopetusyksikön ympäristön ja vuodenajan antamien mahdollisuuksien mukaan; kasvit, sienet, eläimet, ihminen, kompostointi, pihatyöt, lintujen ruokinta, retket metsään ja ympäristöön, luonnontarkkailu, luontoleikit, suunnistus ja marjastus. Tutkitaan valoa, lämpöä, ilmaa, vettä, erilaisia materiaaleja, energiaa, voimia, elävää ja elotonta luontoa.

5.5. Terveys

Esiopetuksessa edistetään lapsen fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista terveyttä sekä kasvua ja kehitystä.

Lasta ohjataan huolehtimaan terveydestään ja päivittäisestä henkilökohtaisesta hygieniasiaan sekä liikkumaan turvallisesti omassa lähiympäristössään. Lapsen terveellisiä ruokattumuksia tuetaan ja häntä ohjataan hyviin ruokailutapoihin. Toiminnalla ja tapakasvatuksella lasta ohjataan myönteisiin ihmissuhteisiin ja tunne-elämän terveyteen sekä välttämään väkivaltaa. Lapsen kasvua ja kehitystä tuetaan huolehtimalla työn, levon ja virkistyksen välisestä tasapainosta.

5.6. Fyysinen ja motorinen kehitys

Esiopetuksessa lapsi saa iloita ja nauttia liikkumisesta! Päivittäinen monipuolinen liikunta on välttämätöntä lapsen tasapainoiselle kasvuille, kehitykselle ja terveydelle.

Liikkumisen ja leikin avulla harjaannutetaan lapsen fyysistä ja motorista kuntoa, liikehallintaa ja motorisia perustaitoja. Liikunnan avulla tuetaan myös äidinkielen ja matematiikan valmiuksia. Lapsen hienomotoriikka, käden taidot sekä käden ja silmän yhteistyö kehittyvät arkipäivän toiminnoissa. Omaehtoinen liikunta ja leikki kuuluvat päivittäiseen esiopetukseen, joten oppimisympäristössä pitää olla näihin riittävät mahdollisuudet. Ohjattuja liikuntamuotoja ovat liikuntaleikit ja -pelit, hiihto, luistelu, yleisurheilu, taitoradat, musiikkiliikunta, retket, seikkailuliikunta ja uimakoulu. Mynämäellä on käytössä koko kunnan yhteinen liikuntasuunnitelma.

5.7. Taide ja kulttuuri

Esiopetuksessa taiteeseen sisältyy mm. kuvaamataito, kädentyöt, musiikki ja draama. Näiden välityksellä lapsen luovuus, mielikuvitus ja itseilmaisuus, havaintokyky sekä avaruudellinen hahmotuskyky harjaantuvat.

Lapselle järjestetään tilaisuuksia taidekokemuksiin ja -nautintoihin ja niistä keskustelemaan. Oppimisympäristö järjestetään niin, että lapsi saa itse tekemisen, kokeilemisen, onnistumisen iloa. Lasta ohjataan pitkäjänteiseen taiteelliseen työskentelyyn ja arvostamaan omaa ja muiden työtä.

Lapselle tarjotaan mahdollisuus tutustua paikalliseen kulttuuriympäristöön sekä tuetaan lapsen omaa kulttuuri-identiteettiä. Lisäksi tuetaan lapsen ymmärrystä kulttuurien monimuotoisuudesta.

Lasta rohkaistaan monipuoliseen ilmaisuun erilaisten teemakokonaisuuksien yhteydessä.

5.7.1 Kuvaamataito ja muut käden työt

Tavoitteena on keksivä, tutkiva ja kokeileva lapsi.

Lapsi oppii työskentelemään erilaisilla välineillä, työtavoilla ja tutustuu eri materiaaleihin ja väreihin. Tehdään töitä, joissa painotetaan hyötynäkökulmaa ja/tai uusiokäyttöä. Opetellaan ongelmaratkaisutehtäviä, joissa lapsi itse suunnittelee ja toteuttaa tehtävän.

- piirtäminen, maalaaminen, askartelu, nikkarointi
- leivonta, ruoanlaitto
- ompelu ja pujottelu
- muovailu ja painamistyöt

5.7.2 Musiikki

Musiikin perustana on hiljaisuus ja kuuntelemisen taito. Tavoitteena on kokonaisvaltainen musiikista nauttiminen sekä kuuntelemalla että itse osallistumalla. Lapselle tarjotaan musiikin kautta iloa, elämyksiä ja kokemuksia. Lapsi nauttii laulamisesta ja soittamisesta yksin ja ryhmässä. Lapsi tutustuu erilaiseen musiikkiin ja musiikkityyleihin, keho- ja rytmisoittimiin.

- laulut ja laululeikit
- luonto-, keho- ja rytmisoittimilla soittaminen
- rytmi
- musiikkimaalaus, luova ilmaisu
- käsitteet, esim. hidas-nopea, korkea-matala, iloinen - surullinen

5.7.3 Draama

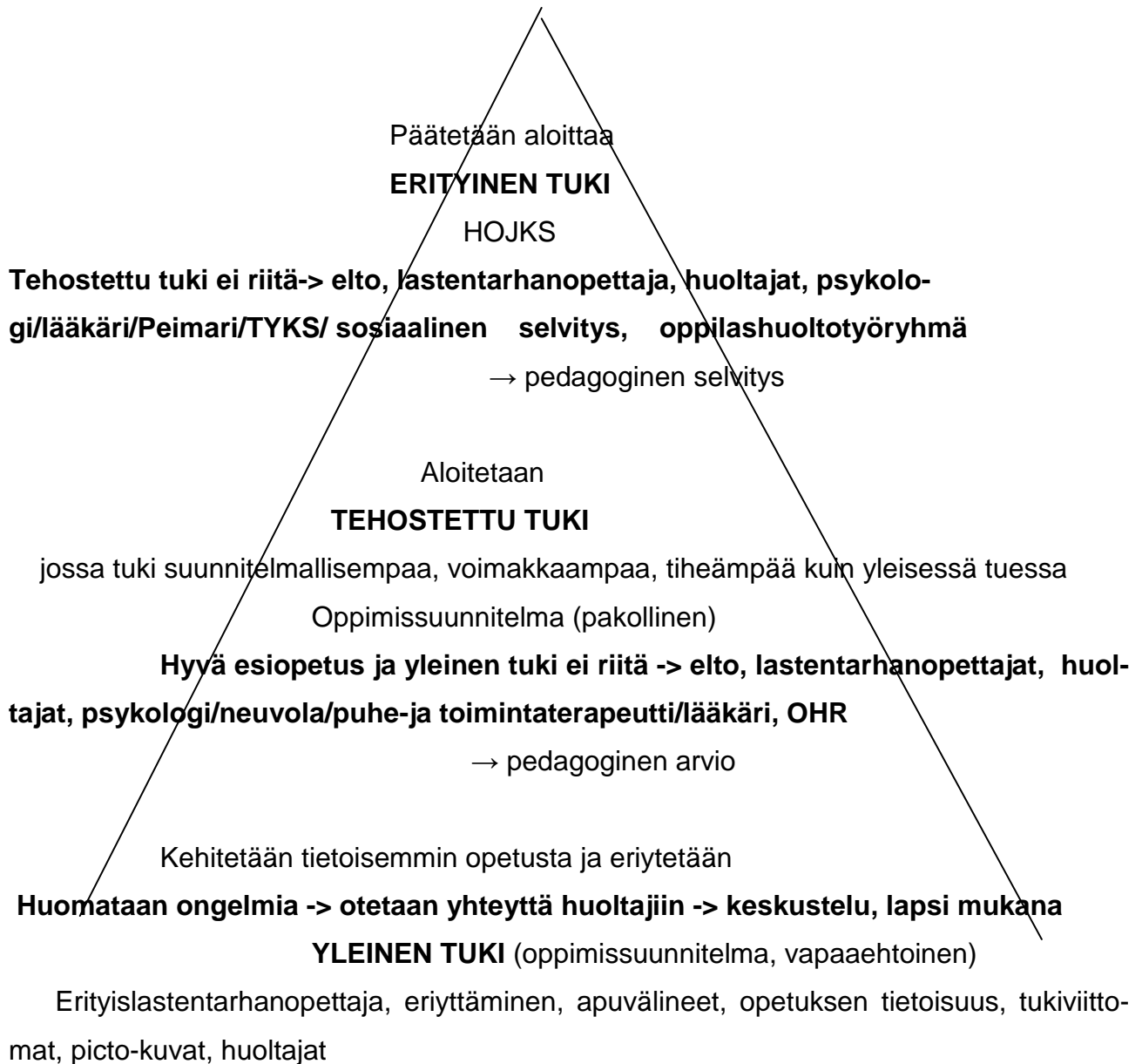
Lapsi eläytyy toisten esityksiin ja itse näyttelemiinsä rooleihin. Lapsen puhe- ja tunneilmaisu vapautuvat ja hänen mielikuvituksensa rikastuu. Lapsen yhteistyötaidot ja itseluottamus kehittyvät. Lapsi harjoittelee arvioimaan näkemäänsä ja kuulemaansa.

- lasten omat esitykset
- teatterivierailut ja retket
- aikuisten esitykset
- tanssi

Lapsi
on tehty sadasta
lapsella on
sata kieltä
sata kättä
sata ajatusta
sata tapaa ajatella
leikkiä ja puhua
sata aina vain sata
tapaa kuunnella
hämmästyä ja rakastaa
sata iloisuutta
laulaa ja ymmärtää
sata maailmaa
keksiä
sata maailmaa
uneksia
lapsella on
sata kieltä
(vielä sata satasata)
mutta häneltä riistetään yhdeksänkymmentäyhdeksän.

ote Loris Malaguzzin runosta

Kolmiportainen tuki -kaavio:

KAIKKI TOIMINTA YHTEISTYÖSSÄ HUOLTAJIEN KANSSA

Esiopetuksen ja tuen järjestämisen lähtökohtana ovat sekä esiopetusryhmän että kunkin lapsen vahvuudet ja oppimis- ja kehitystarpeet. Kasvun ja oppimisen tukeminen merkitsee yhteisöllisiä ja oppimisympäristöön liittyviä ratkaisuja sekä lapsen yksilöllisiin tarpeisiin vastaamista.

Esiopetukseen osallistuvalla on oikeus saada riittävää tukea heti tuen tarpeen ilmetessä. Tuen oikea-aikaisuus sekä tuen oikea taso ja muoto ovat ratkaisevia kasvun ja oppimisen turvaamiseksi. Lapsen saaman tuen tulee olla joustavaa, pitkäjänteiseksi suunniteltua ja tuen tarpeen mukaan muuttuvaa. Tuki annetaan lapsen omassa esiopetusryhmässä, ellei tuen antaminen edellytä siirtoa toiseen ryhmään tai esiopetuspaikkaan.

6.1. Yleinen tuki

Laadukas esiopetus sekä mahdollisuus saada ohjausta ja tukea kasvuun ja oppimiseen on jokaisen esiopetuksessa olevan lapsen oikeus. Esiopetuksessa tulee ottaa huomioon kaikkien lasten edellytykset ja tarpeet. Työyhteisön toimintatapoja ja -kulttuuria kehitetään niin, että yhteistyötä ja yhdessä tapahtuvaa oppimista voidaan hyödyntää ja lasten erilaisuus voidaan kohdata mahdollisimman hyvin. Välittäminen, huolenpito ja myönteinen ilmapiiri edistävät lapsen kasvua ja oppimista.

Yleisen tuen menetelmiä Mynämäellä:

- kasvatuskumppanuus; mm. päivittäinen yhteistyö huoltajien kanssa, lapsen oppisuunnitelmat
- eriyttäminen
- päiväjärjestys, struktuuri
- erityislastentarhanopettajan tuki
 - konsultaatio, yhteistyö ryhmän henkilökunnan kanssa
 - vanhempien kanssa käytäviin keskusteluihin osallistuminen
 - oppimateriaalit, kirjallisuus
 - oppimisympäristön muokkaaminen
 - vanhempainillat
 - kouluvalmiuden arviointi (ryhmätutkimus)

- yhteistyö koulun kanssa
- koulutulokkaan perustiedot -lomake
- oppilashuollon tuki, moniammatillinen yhteistyö esim. neuvolan terveydenhoitaja
- avustaja
- erilaiset apuvälineet

6.1.2 Esiopetuksen oppimissuunnitelma

Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma on suunnitelma lapsen kasvun oppimisen etenemisestä ja esiopetuksessa tarvittavista järjestelyistä sekä lapsen tarvitsemasta tuesta. Se perustuu hyväksytyyn esiopetussuunnitelmaan, sitä on käytettävä tehostetun tuen aikana ja sitä voidaan käyttää osana yleistä tukea. Se on pedagoginen asiakirja.

Oppimissuunnitelman tavoitteena on turvata lapselle hyvät kasvun ja oppimisen edellytykset. Suunnitelma lisää opettajien oman työn suunnittelua ja opettajien keskinäistä sekä kodin kanssa tehtävää yhteistyötä, lisäksi huoltaja saa itselleen tietoa, miten tukea lastaan. Suunnitelma antaa myös pohjan lapsen kasvu- ja oppimisprosessin edistymisen arvioinnille. Mynämäessä tehdään esiopetuksen oppimissuunnitelma kaikille esikoululaisille.

Yleistä tukea varten laadittava, vapaaehtoinen esiopetuksen oppimissuunnitelma sisältää:

- lapsen oppimisvalmiudet
- lapsen oppimisvalmiuksiin, työskentely- ja vuorovaikutustaitoihin sekä sosioemotionaalisiin taitoihin liittyvät tavoitteet
- yhteistyön toteuttaminen huoltajien kanssa
- pedagogiset ratkaisut kuten, työskentelytavat, oppimateriaalit ja joustavat ryhmittelyt
- edistymisen seuranta ja lapsen itsearviointi
- huoltajien lupa yhteistyöhön tarvittavien tahojen kanssa

Jos yleinen tuki ei riitä, tehdään pedagoginen arvio. Sen laatii ryhmän lastentarhanopettaja ja erityislastentarhanopettaja yhdessä huoltajien, lapsen ja mahdollisten asiantuntijoiden kanssa. Tässä yhteydessä sovitaan myös aika lapsen oppimissuunnitelman tekemiselle.

Pedagogisen arvion laatimisessa hyödynnetään lapselle jo mahdollisesti osana yleistä tukea laadittua lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmaa sekä huoltajan luvalla lapselle mahdollisesti laadittua varhaiskasvatussuunnitelmaa ja kuntoutussuunnitelmaa.

Pedagogisessa arviossa kuvataan;

- lapsen kasvun ja oppimisen tilanne kokonaisuutena
- lapsen saama yleinen tuki ja arvio sen seurauksista
- lapsen oppimisvalmiudet sekä kasvuun ja oppimiseen liittyvät erityistarpeet
- arvio siitä, millaisilla pedagogisilla, oppimisympäristöön liittyvillä, oppilashuollollisilla tai muilla ratkaisuilla lasta tulisi tukea

Tehostetun tuen aloittaminen ja järjestäminen käsitellään pedagogiseen arvioon perustuen moniammatillisessa oppilashuoltoryhmässä. Tämän jälkeen lapselle annettava tehostettu tuki kirjataan hänelle laadittavaan esiopetuksen oppimissuunnitelmaan. Lapsen siirtyminen takaisin yleisen tuen piiriin käsitellään pedagogiseen arvioon perustuen moniammatillisesti oppilashuoltoryhmässä.

Tehostettua tukea varten tehtävä oppimissuunnitelma perustuu pedagogiseen arvioon. Oppimissuunnitelman laativat ryhmän lastentarhanopettaja, erityislastentarhanopettaja, lapsi ja huoltajat. Laatimiseen osallistuvat tarvittaessa myös muut asiantuntijat. Oppimissuunnitelmassa sovitaan huoltajien kanssa mitä tietoja lapsesta voidaan luovuttaa tarpeellisisille asiantuntijatahoille tarvittaessa.

Tehostettua tukea varten laadittavan lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelman tulee sisältää seuraavat tiedot:

- lapsen oppimisvalmiudet sekä kasvuun ja kehitykseen liittyvät erityistarpeet
- lapsen oppimisvalmiuksiin, työskentely- ja vuorovaikutustaitoihin sekä sosioemotionaalisiin taitoihin liittyvät tavoitteet
- pedagogiset ratkaisut, kuten joustavat ryhmittelyt, samanaikaisopetus, opetusmenetelmät ja työskentelytavat, kommunikointitavat, erityiset apuvälineet, oppimateriaalit ja muu tuki

- fyysiseen, psyykkiseen tai sosiaaliseen oppimisympäristöön liittyvät, oppilashuollolliset tai muut ratkaisut
- moniammatillisen yhteistyön kuvaus ja eri toimijoiden vastuualueet
- yhteistyön toteuttaminen huoltajan ja lapsen kanssa, huoltajan tarjoama tuki
- lapsen mahdollinen osallistuminen muuhun varhaiskasvatustoimintaan ja kuvaus yhteistyöstä järjestäjän kanssa
- lapsen edistymisen seuranta ja arviointi, arviointitavat ja ajankohdat sekä lapsen itsearviointi
- suunnitelman laatimiseen osallistuneet

6.2 Tehostettu tuki

Lapsi saa pitkäjänteisempää ja suunnitelmallisempaa tukea kuin yleisen tuen aikana. Tehostetun tuen aikana korostuu erityislastentarhanopettajan antaman tuen, lapsen yksilöllisen ohjauksen, joustavien ryhmittelyjen ja kodin kanssa tehtävän yhteistyön merkitys.

Lapsen oppimista seurataan ja arvioidaan säännöllisesti tehostetun tuen aikana. Erityislastentarhanopettaja on vastuussa arviointitiedon keräämisestä. Mikäli lapsen tilanteessa tapahtuu muutoksia, oppimissuunnitelma tarkistetaan vastaamaan lapsen tuen tarvetta.

Tehostetun tuen menetelmiä Mynämäellä:

- ryhmän muodostaminen ja pienennys
- ryhmäavustaja
- systemaattisempi erityislastentarhanopettajan tuki
- yhteistyö koulun erityisopettajan ja alkuopettajan kanssa; nivelvaiheen suunnittelu
- havainnointi, systemaattinen dokumentointi
- tavoitteellinen yksilö- ja pienryhmätyöskentely, esim. koritehtävät
- koulutulokkaan perustiedot -lomake
- moniammatillinen yhteistyö, esim. neuvola, perheneuvola, terapeutit
- vaihtoehtoiset kommunikaatiomuodot, esim. tukiviittomat
- apuvälineet, oppimisympäristön muokkaaminen

Jos tehostettu tuki ei riitä, tehdään lapsesta **pedagoginen selvitys** ja ennen erityistä tukea koskevan päätöksen tekemistä kuullaan lasta ja tämän huoltajaa tai laillista edustajaa, ellei siihen ole estettä. Pedagogisen selvityksen laatimisessa hyödynnetään lapsesta aiemmin laadittua pedagogista arviota ja lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmaa sekä mahdollista kuntoutussuunnitelmaa.

Pedagogisen selvityksen laatimista varten erityislastentarhanopettaja hankkii

- lapsen esiopetuksesta vastaavilta opettajilta selvityksen lapsen oppimisen etenemisestä
- moniammatillisena oppilashuollon yhteistyönä tehdyn selvityksen lapsen saamista tehostetusta tuesta sekä lapsen kokonaistilanteesta

Selvitysten perusteella esiopetuksen järjestäjä tekee arvion lapsen erityisen tuen tarpeesta. Näiden kahden selvityksen ja niiden pohjalta laaditun arvion kokonaisuutta kutsutaan pedagogiseksi selvitykseksi.

Kirjallisessa **pedagogisessa selvityksessä** kuvataan

- lapsen kasvun ja oppimisen tilanne kokonaisuutena
- lapsen saama tehostettu tuki ja arvio sen vaikutuksesta
- lapsen oppimisvalmiudet sekä kasvun ja oppimiseen liittyvät erityistarpeet
- arvio siitä, millaisilla pedagogisilla, oppimisympäristöön liittyvillä, oppilashuollollisilla tai muilla tukijärjestelyillä lasta tulisi tukea

Pedagogisen selvityksen lisäksi erityisen tuen päätöksen valmistamiseksi hankitaan psykologinen tai lääketieteellinen lausunto tai vastaava sosiaalinen selvitys.

Päätöksen erityisen tuen antamisesta tekee kasvatus- ja sivistysjohtaja. Erityisen tuen päätöksessä tulee päättää oppilaan pääsääntöinen opetusryhmä, mahdolliset tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä muut tarvittavat palvelut sekä tarvittaessa oppilaan opetuksen poikkeava järjestäminen. Erityisen tuen päätös voidaan tehdä ilman sitä edeltävää pedagogista selvitystä ja tehostetun tuen antamista, jos psykologisen tai lääketieteellisen arvion perusteella ilmenee, että opetusta ei voida antaa muuten.

Lapselle, jolle on tehty erityisen tuen päätös, tehdään oppimissuunnitelman sijasta henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS).

6.3 Erityinen tuki

Erityistä tukea annetaan niille lapsille, joiden kasvun, kehityksen tai oppimisen tavoitteiden saavuttaminen ei toteudu riittävästi muilla tukitoimilla. Erityinen tuki järjestetään joko yleisen tai pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä. Erityinen tuki muodostuu erityisen tuen päätökseen perustuvasta erityisopetuksesta sekä muista esiopetuksen tukimuodoista. Käytössä ovat kaikki esiopetuksen tukimuodot.

Erityinen tuki:

- oppilashuolto
- kuljetuspalvelut tarvittaessa
- henkilökohtainen tai ryhmäavustaja
- eriyttäminen, yksilöllinen opetus
- tiivis yhteistyö vanhempien kanssa
- moniammatillinen yhteistyö
- oppimateriaalit
- vaihtoehtoiset kommunikaatiomenetelmät
- apuvälineet

Erityisen tuen tarpeellisuus tulee esiopetuksen aikana tarkistaa lapsen tuen tarpeen muuttuessa. Tarkistamista varten lapsesta tehdään uusi pedagoginen selvitys. Mikäli katsotaan, että lapsi ei enää tarvitse erityistä tukea, tulee tuen lopettamisesta tehdä päätös. Tällöin lapsi siirtyy saamaan tehostettua tukea.

6.3.1. Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS)

Kun lapsi on otettu erityisen tuen piiriin, hänelle laaditaan HOJKS. Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma on hyväksyttyyn esiopetuksen opetussuunnitelmaan perustuva kirjallinen, pedagoginen asiakirja. Lapsen opettajat laativat sen yhdessä huoltajien ja lapsen kanssa, ellei siihen ole ilmeistä estettä. Tarvittavilta osin se valmistellaan moniammatillisena oppilashuollon yhteistyönä.

Suunnitelman laadinnassa voidaan hyödyntää mahdollisia aikaisempia suunnitelmia. Suunnitelma tulee tarkistaa tarvittaessa kuitenkin vähintään kerran lukuvuodessa, lapsen tarpeiden mukaiseksi.

HOJKS:n tulee sisältää:

- lapsen oppimisvalmiudet sekä kasvuun ja oppimiseen liittyvät erityistarpeet
- lapsen oppimisvalmiuksiin, työskentelytaitoihin, sosioemotionaalisiin taitoihin sekä motorisiin taitoihin liittyvät tavoitteet
- edistymisen seuranta ja arviointi, arviointitavat ja ajankohdat sekä lapsen itsearviointi
- pedagogiset ratkaisut, kuten joustavat ryhmittelyt, samanaikaisopetus, opetusmenetelmät, työskentely- ja kommunikointitavat, erityiset apuvälineet, oppimateriaalit ja muu tuki
- fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen oppimisympäristöön liittyvät, oppilashuollolliset tai muut ratkaisut
- erityistä tukea koskevan päätöksen mukaisten tulkitsemis- ja avustajapalveluiden, muiden opetuspalveluiden sekä tuki- ja kuntoutuspalveluiden järjestäminen ja eri toimijoiden vastualueet
- kuvaus lapsen esiopetuksen järjestämisestä muun esiopetuksen yhteydessä ja/tai erityisryhmässä
- kuvaus siitä, miten erityisryhmässä esiopetusta saava lapsi integroituu muuhun esiopetukseen
- moniammatillisen yhteistyön kuvaus ja eri toimijoiden vastualueet

- kuvaus lapsen esiopetuksen kuljetuksen järjestelyistä ja vastuista sekä kuljetusta odottavan lapsen ohjauksesta ja valvonnasta
- lapsen mahdollinen osallistuminen muuhun varhaiskasvatustoimintaan ja kuvaus yhteistyöstä toiminnan järjestäjän kanssa
- yhteistyön toteuttaminen lapsen ja huoltajan kanssa, huoltajan tarjoama tuki
- suunnitelman laatimiseen osallistuneet

Erityislastentarhanopettaja ja vastaanottavan koulun erityisopettajat, huoltajat ja mahdolliset terapeutit keskustelevat ennen koulun aloittamista oppilaan erityisen tuen tarpeista. Lisäksi järjestetään tutustumiskäyntejä tulevaan kouluun.

7. KASVUN JA OPPIMISEN TUKIMUODOT ESIOPETUKSESSA

7.1. Tulkitsemis- ja avustajapalveluiden järjestäminen

Vammaiselle ja muulla tukea tarvitsevalla oppilaalla on oikeus saada maksutta opetukseen osallistumisen edellyttämät perusopetuslain mukaiset tulkitsemis- ja avustajapalvelut. Tulkitsemis- ja avustajapalveluiden järjestämisestä päättää esiopetuksen järjestäjä. Lapsen tulkitsemis- ja avustajapalveluiden tarve, määrä ja laatu arvioidaan lapsen lastentarhanopettajan/erityislastentarhanopettajan, oppilashuollonhenkilöstön yhteistyönä hyödyntäen lapsen huoltajan antamia tietoja ja mahdollisten ulkopuolisten asiantuntijoiden lausuntoja.

7.2. Esiopetuksen oppilashuolto ja turvallisuuden edistäminen

7.2.1. Oppilashuolto

Oppilashuollolla tarkoitetaan lapsen hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä.

Oppilashuollossa pyritään kasvun ja oppimisen esteiden, oppimisvaikeuksien sekä muiden ongelmien ehkäisemiseen, tunnistamiseen, lieventämiseen ja poistamiseen mahdollisimman varhain. Oppilashuollon tehtävänä on osana esiopetusyhteisön toimintakulttuuria kehittää hyvinvointia tukevaa oppimisympäristöä ja vahvistaa yhteisöllistä toimintakulttuuria.

Esiopetuksen oppilashuollolla edistetään myönteistä vuorovaikutusta ja keskinäisen huolenpidon ilmapiiriä sekä puututaan tarvittaessa ongelmiin. Tavoitteena on luoda terve ja turvallinen kasvu- ja oppimisympäristö, suojata mielenterveyttä ja ehkäistä syrjäytymistä sekä edistää esiopetusyhteisön hyvinvointia. Oppilashuoltotyötä ohjaavat luottamuksellisuus, kunnioittava suhtautuminen lapseen ja huoltajaan sekä heidän osallisuutensa tukeminen.

Oppilashuoltoryhmä kokoontuu tarvittaessa ja koostuu varhaiskasvatuksen, esiopetuksen, sosiaalitoimen tai koulun henkilöstöstä, riipuen siitä mitä asia koskee. Kokoonkutsujana on erityislastentarhanopettaja tai lastentarhanopettaja.

Esiopetuksen **ruokailu**

Esiopetukseen osallistuvalla on annettava jokaisena työpäivänä tarkoituksenmukaisesti järjestetty ja ohjattu, täyspainoinen maksuton ateria. Ruokailuhetki on lapselle tärkeä ja se tukee lapsen tervettä kasvua ja kehitystä osana esiopetusta. Ruokailun järjestämisessä ja ohjauksessa otetaan huomioon ruokailun terveellinen ja sosiaalinen merkitys, terveys, ravitsemus- ja tapakasvatuksen tavoitteet sekä ruokailutauon virkistystehtävä.

7.2.2 Turvallisuuden edistäminen

Esiopetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Opetuksen järjestämisen lähtökohtana on lasten ja esiopetuksen henkilöstön turvallisuuden takaaminen kaikissa tilanteissa. Kaikissa esiopetusyksikössä on **turvallisuussuunnitelma** ja suunnitelma päivitetään vuosittain ja toteutetaan tarvittavat harjoitukset syksyllä/keväällä. Kriisitilanteissa otetaan yhteyttä terveystieteiden keskuspsykologian ja kunnan kriisiryhmään.

Fyysistä turvallisuutta edistetään huolehtimalla rakennuksen, opetustilojen, välineiden, opetusjärjestelyiden turvallisuustekijöistä.

Lapsella on oikeus maksuttomaan esikoulukuljetukseen, jos esikoulumatka on yli viisi kilometriä. Taksi tuo lapset esikoulun asti ja hakee heidät esikoulun pihalta. Lapsia valvotaan kunnes taksi tulee heidät hakemaan. Kuljetukset pyritään järjestämään koulukyytien yhteydessä.

8. ERI KIELI- JA KULTTUURITAUSTAISET LAPSET ESIOPETUKSESSA

Esiopetuksessa lapsi toimii ryhmän jäsenenä muiden lasten kanssa. Näin lapsi oppii ymmärtämään, kunnioittamaan ja hyväksymään erilaisesta kieli- ja kulttuuritaustoista lähtöisin olevia ihmisiä. Esiopetuksella tuetaan lasten kulttuuri-identiteetin ja itsetunnon vahvistamista. Työntekijät hankkivat tarvittaessa tietoa eri kulttuurien ominaispiirteistä. Kiinnostus ja suvaitsevaisuus luovat avoimuutta ja ymmärtämystä molemmin puolin.

Vanhempien kanssa yhdessä laaditaan lapselle oma oppimissuunnitelma, johon sisällytetään lapsen äidinkielen ja kulttuurin tukeminen. Vanhempien toiveita kuullaan ja huomioidaan mahdollisuuksien mukaan. Lapsen on tärkeä kokea olevansa osa omaa perhettään ja samalla myös osa suomalaista kulttuuria. Yhteistyössä vanhempien kanssa tuetaan lapsen mahdollisuutta ilmentää omaa kulttuuritaustaansa, ja näin edesautetaan luonnollisella tavalla hänen kulttuuriperinteensä jatkumista.

Tuemme lapsen puhetta monin eri keinoin esim. picto-kuvilla ja tukiviittomilla.

*Kun minä synnyin, minä olin musta.
Kun minä pelkään, minä olen musta.
Kun minä suutun, minä olen musta
Kun minä palelen, minä olen musta*

*Kun sinä synnyit, sinä olit vaaleanpunainen.
Kun sinä pelkää, sinä olet valkoinen.
Kun sinä suutut, sinä olet punainen
Kun sinä palelet, sinä olet sininen*

- Ja sinä sanot, että minä olen värillinen!

9. YHTEISTYÖ

9.1. Kasvatuskumppanuus

Kasvatukseen liittyvän kumppanuuden tavoitteena on edistää lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista sekä lisätä turvallisuutta ja hyvinvointia esiopetuksessa. Lapsen viihtyvyyden, kasvamisen ja oppimisen kannalta on tärkeää luoda luottamuksellinen ja kunnioittava yhteys esiopetuksen henkilöstön ja huoltajien välille.

Huoltajien kasvatusvastuu on ensisijainen ja heillä on tuntemus omasta lapsestaan. Esiopetuksen henkilöstö tukee kotien kasvatustehtävää ja vastaa osaltaan lapsen kasvatuksesta esiopetuksen aikana.

Päivittäiset keskustelut huoltajien kanssa luovat pohjan yhteistyölle. Huoltajan, lapsen ja esiopetusyksikön työntekijän kesken pidetään sovittuja keskusteluja syksyllä ja keväällä. Oppimissuunnitelmakeskuskuutus on kodin ja esiopetuksen yhteistyömuoto, jonka tarkoituksena on suunnitelmallisesti ja tavoitteellisesti tukea lapsen tiedollista, taidollista ja sosiaalista kehitystä myönteisessä ja kannustavassa hengessä.

Huoltajat tavataan lähes päivittäin ja tarvittaessa tiedotetaan kotiin viikkotiedotteella tai sähköpostilla. Yhteistyötä ylläpidetään myös järjestämällä vanhempainiltoja, juhlia, retkiä tai muita tapahtumia.

Esiopetuksessa luodaan pohjaa myös huoltajien keskinäiselle vuorovaikutukselle sekä myöhemmälle kodin ja koulun yhteistyölle.

9.2 Yhteistyö varhaiskasvatuksen ja eri esiopetusyksiköiden kanssa

Kasvatushenkilöstö huolehtii lapsen henkilökohtaisten ja yleisten tavoitteiden seuraamisesta ja tiedon siirtymisestä esiopetukseen. Mynämäen kunnassa on käytössä kaikkien esiopetusyksiköiden yhteinen vuosisuunnitelma, joka laaditaan yhdeksi lukuvuodeksi ker-

rallaan. Kaikki eri esiopetusyksiköiden opettajat suunnittelevat ja arvioivat toimintaa kuukausittain yhteisissä palaverissa.

9.3 Yhteistyö koulun kanssa

Huoltajien luvalla voidaan yhteistyötä tehdä koulun kanssa.

Esi- ja alkuopetuksen tulee tukea toisiaan ja esiopetuksesta kouluun siirtymisen tulee tapahtua mahdollisimman saumattomasti. Yhteistyömuotoina ovat alku- ja esiopetuksen yhteiset palaverit, yhteiset tapahtumat ja projektit, eri yhteistyömuodot 1- ja 2- luokkalaisten kanssa ja tulevien ekaluokkien opettajien mahdolliset vierailut esiopetusyksiköissä. Mynämällä noudatetaan esi- ja alkuopetuksen yhdessä laatimaa yhteistyöpohjaa, Esiopetuksesta alakouluun.

Erityisopettajien kanssa tehdään yhteistyötä lasten koulun aloittamiseen liittyvissä asioissa tarpeen mukaan.

Koulun tiloja käytettäessä madalletaan kynnystä koulun aloittamiseen, esimerkkeinä ruokailut koulun ruokasalissa sekä koululuokkien ja esiopetusryhmien vierailut toistensa luona.

9.4 Yhteistyö muiden tahojen kanssa

Yhteistyö lähiympäristön kanssa tukee esiopetuksen tavoitteita ja laajentaa lapsen maailmankuvaa. Kasvatuksellisissa asioissa tehdään yhteistyötä terveyskeskuksen psykologin ja puheterapeutin, neuvolan terveydenhoitajan ja hammashoitajan kanssa. Tarvittaessa pyydetään huoltajilta lupa asiantuntijoiden konsultointiin lapsen kasvuun ja kehitykseen liittyvissä asioissa.

10. ARVIOINTI

Esiopetuksen arviointi perustuu siihen, miten hyvin esiopetussuunnitelmassa asetetut tavoitteet toteutuvat. Arvioinnissa painotetaan lapsen kasvu- ja oppimisprosessin edistymistä eikä vain tavoitteiden saavuttamista. Arviointi perustuu lapsesta tehtyihin havaintoihin ja huoltajien kanssa käytyihin keskusteluihin. Arviointia tehdään koko ajan työskentely- ja oppimisprosessin edetessä. Arviointi on kannustavaa ja ohjaavaa, jotta se tukee myönteisen minäkuvan kehittymistä. Esiopetuksen henkilöstö arvioi omaa työskentelyään, opetusta, oppimisympäristöä ja opetussuunnitelman toteutumista jatkuvasti.

Arviointimenetelminä käytetään:

- päivittäiset keskustelut huoltajien kanssa
- oppimissuunnitelman tekeminen syksyllä ja arviointi keväällä
- itsearviointi tukee minäkuvan kehittymistä ja oman työskentelyprosessin jäsentämistä
- lapsen itsearviointia harjoitetaan esiopetuksessa eri yhteyksissä monipuolisesti: suullisesti, symbolisesti ja kirjallisesti
- lapsen kansioon kootaan lapsen itsearviointeja, haastatteluja, lapsen ajatuksia ja kokemuksia

Henkilökunnan itsearviointia toteutetaan mm. kehittämiskeskustelujen ja ryhmäkohtaisten palaverien avulla. Ryhmän toiminnan ja tavoitteiden arviointi ja kehittäminen on jatkuvaa. Myös varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja alkuopetuksen yhteistyötä arvioidaan. Huoltajille annetaan palautekyselyt tavoitteiden toteutumisesta ja toiminnan sisällöstä. Esiopetusvuoden lopussa lapselle annetaan todistus osallistumisesta esiopetukseen.

Esiopetussuunnitelma tarkistetaan vuosittain.

